

Odisseas Elitis

Visat núm. 4
(octubre 2007)

by Montserrat Franquesa i Joaquim Gestí

Odisseas Elitis, Premi Nobel de literatura de 1979, va néixer el 1911 a Iràklío, Creta. Molt petit encara, la família es va traslladar a Atenes, el 1914, vigília de la Primera Guerra Mundial. El poeta va fer els primers estudis a la capital, però sempre conservà el record dels indrets d'origen i de naixement, Mitilini i Creta, que determinaran la seva obra poètica, en especial la producció inicial.

Entre 1930 i 1935 estudià dret a la Universitat d'Atenes, on entrà a formar part del cercle de joves intel·lectuals de l'època. Durant aquells anys descobrí el surrealisme d'Éluard i Lorca. Els seus primers poemes apareixen a la revista literària *Ta Nea Grammata* (Lletres Noves), l'any 1935, on també publicava Seferis. Durant l'ocupació italiana d'Albània s'allistà a l'exèrcit i visqué de prop les misèries de la guerra. Aquella experiència tràgica servirà d'inspiració, anys més tard, del poema *Cant heroic i fúnebre pel sots tinent caigut a Albània* (1946). En aquesta obra, l'alegre visió de joventut que havia inspirat el sol i el mar de l'Egeu es transformen en un sentiment de violència i de mort.

L'any 1940 aparegué la que és considerada la seva primera obra poètica, *Orientacions*. El 1943 sortí el poemari *Sol el primer* i l'assaig *T T T 1935* (inicials en grec de les paraules Art, Sort i Audàcia). El 12 d'octubre de 1944 Grècia és alliberada i el desembre comença la Guerra Civil. El 1948 se n'anà a París, estudià literatura a la Sorbona i entrà en contacte amb el cercle d'Éluard, Tzara, Breton, Picasso i Matisse, entre altres. L'any 1953 tornà a Grècia per col·laborar en la reconstrucció artística i cultural del país després de la Guerra Civil. L'any 1969 es produí el cop d'estat dels coronels i Elitis s'exilià a París durant tres anys. L'any 1979 l'Acadèmia Sueca li concedí el Premi Nobel de literatura pel conjunt de la seva extensa obra poètica. Des d'aleshores, Elitis no deixà d'escriure poesia i assaig i d'editar antologies de la seva obra anterior. El 1974 publicà l'assaig *Papers oberts*, el 1978 *Maria Nefeli* i el 1992 *Elegies d'Oxòpetra*. Va morir el 18 de març de 1996.

Des del punt de vista literari Odisseas Elitis representa, sens dubte, la veu més innovadora del panorama de la lírica grega contemporània. Grècia esdevé l'horitzó imprescindible per a la comprensió de la seva poesia. La natura, teatre constant dels seus anys d'infantesa, dicta les primeres i més profundes consonàncies espirituals de la seva poesia: el sol, el cel i el mar, són els elements sobre els quals treballarà poèticament tota la vida. Moderna i, alhora, arrelada a la tradició, l'obra d'Elitis traça un pont imaginari entre el món antic i la modernitat. Al costat de les constats referències als clàssics, als lírics arcaics i a la iconografia bizantina, n'hi de noves, actuals, resultat de la modernitat, escrites amb una llengua rica, plena d'imatges que evocuen la història de la Grècia antiga i els seus mites. Així és la seva obra més significativa *To Axion Estí*, poema que representa una introspecció profunda en la naturalesa humana, un camí de presa de consciència de la pròpia identitat, de les zones d'ombra i llum de l'ànima. En català comptem amb una magnífica versió d'aquesta obra deguda al castellanenc Rubén Montañés.